

Selkokirjat & kirjasto

Mervi Heikkilä, Lahti 5.5.2022

SJK erte

Mervi Heikkilä

Kehityspäällikkö, lasten ja nuorten lukemista ja
lukuharrastusta edistävien kirjastopalvelujen
valtakunnallinen erityistehtävä
kirjailija: lapset ja nuoret, fantasia, runot, selkokirjat

Selkokirjat

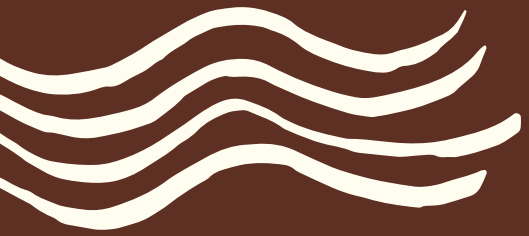
- Suomessa ilmestyy vuosittain yli 20 selkokirjaa; lapsille, nuorille, aikuisille, tietoa ja kaunoa, äänikirjoja
- Selkokeskus myöntää selkokirjoille selkoleiman, sekä valtionavustuksen
- kustantajia muutama; Avain, Oppian, Opike lisäksi Reuna, Pieni Karhu, Cultura, LL-förlaget ja Karisto
- Selkokeskus ylläpitää Selkokirjatietokantaa

”Keille kaikille ne voisivat sopia? Missä tilanteessa ne voisivat olla erittäinkin aiheellinen vaihtoehto?”

Selkokeskus: ”Selkokirjat sopivat kaikille, joille tavallisten kirjojen lukeminen on vaikeaa.

Selkokirjoja voi lukea kuka tahansa, joka etsii kevyempää luettavaa.”

- lapset eivät välttämättä erottele selkokirjoja ja ”oikeita”, aihe on tärkeämpi
- Selkokirjoja voi lukea kuka tahansa, itse käytän termiä ”niille, jotka ovat tottumattomia lukemaan” - ei leimata, eikä erotella lapsia huonoiksi tai heikoiksi lukijoiksi
- selkokirjat mukaan vinkkauksiin!

Nosta selkokirjoja esille!

- kirjanäyttelyihin muiden kirjojen joukkoon
- someen, blogeihin, vlogeihin
- onko selkokirjahylly saavutettavissa? helposti löydettävissä?
- selkokirjoista voi ottaa useamman kappaleen - hyllytä yksi normikirjojen joukkoon
- julisteet, kirjanmerkit, infonäyttöjen sisältö

Miten esitellä selkokirjallisuutta opettajille? (selätetään ennakkoluulot?)

- marras-joulukuu 2022, kysely äidinkielenopettajille nuorten selkokirjoista, 203 vastausta - vastaukset

- Olennaista:

Selkokirjan lukeminen antaa oppilaalle arvokkaan kokemuksen kokonaisen kirjan lukemisesta. Se vahvistaa lukijaidentiteettiä ja mikäli taidot riittävät (ja nehän petraantuvat myös selkokirjoja lukemalla), oppilas tarttuu helposti seuraavaksi myös ns. tavalliseen kirjaan.

Selkokirjat siis madaltavat lukemisen kynnystä ja parantavat lukumotivaatiota myös niillä oppilailla, joilla ei ole varsinaisesti diagnosoitua lukemisen vaikeutta.

- 75,4% vastaajista yläkoulussa, loput toisella asteella
- 77,3%: nuorten selkokirjoja ilmestyy liian vähän
- 15,3%: ei tietoa, miten paljon niitä ilmestyy
- 7,4%: nuorten selkokirjoja ilmestyy sopivasti
- 68,8%: aihepiirejä on suppeasti, 15,3% aihepiirejä riittävästi, 15,8% en tiedä, mistä aihepiiristä selkokirjoja ilmestyy

Opettajien toiveita kirjastoille 1.

- kirjaston tarjonta liian suppea (sekä nimekkeet että niteet)
- kirjaston käyttö joillekin oppilaille täysin vieras ajatus (s2?)
- infoa siitä, mitä selkokirjoja kirjaston valikoimassa on, sekä selkokirjojen markkinointia koululle
- ihan omat hyllyt selkokirjoille myös pienemmissä kirjastoissa, jotta nuoret löytäisivät helposti lukemista
- kirjaston sivuilla voisi esitellä kuukauden selkokirjan ja muutenkin avata selkokielisyyttä
- Olisi hyvä, että kirjastoista löytyisi yläkoulun opetussuunnitelmaan kuuluviin kirjallisuusaiheisiin sopivaa luettavaa selkoversioina (nuortenkirjat, genrekirjat, suomalaisten kirjailijoiden teokset/klassikot).

Opettajien toiveita kirjastoille 2.

- Selkokirjavinkkauksia eriseen tarjolle!
- Kirjaston valikoimassa on vanhoja ja kuivia kirjoja.
- Kirjastot ja koulut voisivat tehdä enemmän yhteistyötä, jotta saataisiin ryhmälle sama kirja lukuun. Nyt kappaleita on yleensä 1/kirjasto.

"Lukeminen on paras aloittaa selkokirjoista, kun lastenkirjat ovat jääneet lukematta."

Milloin opettaja itse viimeksi luki selkokirjan?

Myös äidinkielen opettajien oma kustantamo julkaisee selkokirjoja!

Selkokeskuksen ajankohtaiset terveiset

- Selkokeskuksella ja Opikkeella on käynnissä **Ilo-aiheinen kirjoituskilpailu** Kehitysvammaliiton juhlavuoden kunniaksi. Kilpailussa etsitään hyviä lyhyitä selkokieliä novelleja, jotka on suunnattu nuorille aikuisille tai aikuisille. Voittaja saa 500 euroa, samoin valitaan noin 10 muuta novellia, joiden tekijät saavat 200 euroa. Opike julkaisee novelleista selkokielisten kokoelman. Lisää tietoa nettisivuillamme.
- Järjestämme **selkokirjaseminaarin 28.9.2022** noin klo 15–17 Helsingin keskustakirjasto Oodissa ja etänä. Seminaarissa pureudutaan selkokirjallisuuteen eri näkökulmista, esimerkiksi opetuksen, lukijoiden ja ruotsinkielisen selkokirjallisuuden näkökulmista.
- Meillä on edelleen työn alla **kirjastoille tarkoitettuja materiaaleja**, joilla voi esimerkiksi merkitä selkokirjojen sijaintia hyllyssä tai erilaisissa näyttelyissä. Pyrimme saamaan nämä valmiiksi tässä toukokuun aikana ja viestitään niistä sitten.
- tulossa Lukuiloa kaikille lukijoille -hanke